

Hər məfhumun ifadə etdiyi mənə çalarları var... Ömür ifadəsinin yozumu çoxdu... Ömür xalq üçün, millət üçün, dövlətçilik üçün yaşanılan aylardı, illərdi. Min illərdi belə olub, əbədiyyən belə də olacaq... Yaz-payız binəsinə gedəndə atam dəyəmizi palıd ağacına yaxın yerdə tikərdi. Maraqlananda "Palıdın xırman kölgəsi olur, oğlum", - deyərdi. "Həm də palıd müqəddəs ağacdı, bədxahlığı sevmir, qəlbətəmlərin ağacıdı. Palıd ömrü yaşayanlara əməlisələh deyilib. İstəyirəm palıd kimi böyüyasınız..." Palıd ömrü ifadəsi o vaxtlardan yaddaşımızdadı...

Abdulla Qurbani Şərurda gəlib dünyaya. Palıdlığı şərtləndirən xarakterlə böyüyüb - dözümlü, səbrli-təmkinli, iradəli. Palıd kimi bağlanıb torpağa. Torpağı sevib - Vətəni sevib. Həm də kimsənin sevmədiyini kimi sevib. Elə sevib ki, ürəyi vətənleşib; ürəyinin gözleriyle baxıb dünyaya. Abdulla Novruz oğlu Qurbanovu Abdulla Qurbani edən bunlardırlı..

Hələ orta məktəbdə oxuyanda çöldən tapdığı xışı məktəbə gətirəndə də, neçə yüz illərin o üzündə rəncbərin "qolunun zoru" olan bu xışı, yaşı bəlli olmayan sınıq bir küpü gələcək muzeyə eksponat eləyəndə də, bu haqda Firuz Mustafanın "Azərbaycan gəncləri" qəzetində "Sınıq küpün harayı" məqaləsi dərc olunanda da, hərbi xidmətdə olanda "Krasnaya Zvezda" qəzetində məqalələri dərc ediləndə də, Mirzəağa Əliyev adına Azərbaycan Dövlət İncəsənət İnstitutunun (indiki Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti) teatrşünaslıq fakültəsində təhsil alanda da, Şərur rayon Mədəniyyət şöbəsinin müdiri olanda da, beynəlxalq folklor festivallarının laureatı olanda da, ağır vaxtlarda orduya könüllü gələndə də, "Murovun qəm karvanı", "Ana, Murovdan gəlirəm", "Meşəli od içində", "Gəzdim Naxçıvanı mən səngərsəngər", "Şəhidlik dastanı", "Gültəkin qayası" ... kitablarını yazanda da, palıd ömrü yaşayıb şair Abdulla Qurbani, publisist Abdulla Qurbani, ssenarist, rejissor Abdulla Qurbani; bu gün bu ömrü polkovnik hərbi rütbəsində müdrikcəsinə yaşayır...

Silahlı Qyvvelərimizin ilk hərbi paradının aparıcısı oldu Abdulla Qurbani. Həmin anlarda gördüklərindən-təqdim etdiklərindən qürurlandı, televiziya tamaşaçıları, radio dinləyicilərini də qürurlandırdı...

...Tufarqanlı Abbas dağları çənli-çisəli görəndə "Duman, gəl get bu dağlardan..." deyib. Söylənənlərə görə, duman çəkilib. Bu zəruri təsadüf təbiətin şair sözünə ehtiramı bilmişəm. Nədən xatırladım bunu?

Xocavənddə Əməkdar İncəsənət Xadimi polkovnik Abdulla Qurbaninin ssenarisi və rejissorluğuyla kütləvi vətənpərvərlik bayramı keçirildi: "Qarabağa yaz gələcək." Göy üzü gah bozarır, gah qızarırdı; Xocavənddə yağış qoxusu vardı. Abdulla Qurbaninin rəhbərliyiylə tərtibat tamamlamaq üzrəydi. Elə bil bu sənət fədaisi bayaqdan bəri havanın necəliyini hiss eləmiş. Qəf-

tədbirləri, bu tədbirlərin kütləviliyi, sələf-xələf münasibətlərinin yaşarılığını bir tədbir miqyasında təmin edir və bu, gənclərin, yeniyetmələrin vətənpərvərlik duyğularının kükrəyishə vəsilə (bəlkə də vasitə!) olur; Abdulla Qurbaninin ssenariləri, bir qayda olaraq, milli-xəlqi ruhdan gəlir.

...Söz duyana sirdaş olub, çətinə düşənə qardaş olub, əndişələrlə üzleşənə könüldəş, müharibədə döyüşçüyə səngərdəş. Abdulla Qurbaninin poeziyasının da, Abdulla Qurbaninin publisistikasının da rişələndiyi söz bu qüdrətdədi. "Ana, Murovdan geli-

birimizin ömürdaşımız olub. Beyləqanda keçirilən teatrlaşdırılmış kütləvi vətənpərvərlik tədbirində şəhidlər ruh qiyafəsində göründü. Şəhid ruhlarının dedikləri çağırışlara, əsgərlərə, veteranlara, uşaqlara, ümumən məmləkətə ünvanlanmışdı. Nə deyirdi şəhidlər? - sevin Vətəni, torpağı qoruyun, torpaqlarımızı işğaldan azad edin. Bu kəlmələr Abdulla Qurbaninin təxəyyülündən, düşüncələrindən, Vətən sevgisindən süzülüb gəlirdi, icracısı şəhidlərin ruhuydu; bu tədbirdə Abdulla Qurbani palıd ömrü yaşamaqla şair olaraq, publisist, ssenarist ola-

*Bu Vətənin seli ilə vətənleşək,
Tər çiçəyi, gülü ilə vətənleşək,
Güllərinin ləçəyində şehi ilə vətənleşək,
Yarpağına siqal çəkən mehi ilə vətənleşək,
Şimşəyiylə, yağışıyla vətənleşək,
Əsgərlərin baxışıyla vətənleşək!.. -*

deyirdi. Bu, şair amalıydı, hərbi-şair amalıydı, hərbi-şair təmənnasıydı. Bu təmənnə Şuşaya, Laçına, Kəlbəcərə, Ağdama, Füzuliyə, Cəbrayıla, Qubadlıya, Zəngilana aparacaq yola xeyir-duaydı. Bu təmənnanın ruhlara hopduğu aprel döyüşlərində təsdiqləndi...

...Ötən il Əməkdar İncəsənət Xadimi polkovnik Abdulla Qurbani "Vətən uğrunda" medalıyla təltif edildi. Abdulla Qurbani üçün bütün medallar dəyərlidi, çox dəyərlidi. O, bu təltifə medalın altında ehtiva olunan Vətən kəlməsinə görə qədərsiz sevinirdi; Vətənə xidmət edə-edə "Vətən uğrunda" medalıyla təltif olunması bu duyğusal, bu istedadlı, bu yorulmaz, bu qətiyyətli, bu vətənsəvər zabitə qədərsiz könül xoşluğu vermişdi...

...Aprel döyüşlərinin nəticəsi kimi Lələtəpə işğaldan azad edilmişdi. Abdulla Qurbani də ordaydı, bu qədərsiz sevinci əsgərlərin əhatəsində yaşayırdı. Bu günü zaman anlamında dənənlərdən, görünərdən biriydi Abdulla Qurbani...

Bu qələbə məmləkət boyu sevinc haləsinə dönmüşdü. Sevincdən camaatın ürəyi köksünə siğmirdi. Abdulla Qurbani bunu duyurdu, görürdü. Ağaşaqqalları baxışlarında çırpınan istəyi də gördü və... "Gəlin", - dedi. "Qəbiristanlığa gedirik, rəhmətə gənlərin ruhunu yad eləməyə..." getdilər. 23 il bu avaza, bu kəlamlara tamarzı qalan məkənda "Yasin" oxundu. Azərbaycan əsgərinin adından; Abdulla Qurbani həm də ənənələrin yaşarılığının cəfakəsidir...

O anlarda ağaşaqqalların şükranlığı göy üzünün göylüyünə qarışmışdı. Lələtəpənin o təəflərinin də belə bir sevincə əhatələnməyinə inam vardı. Ağaşaqqalların baxışlarında...

Əməkdar İncəsənət Xadimi polkovnik Abdulla Novruz oğlu Qurbanovun Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fəxri təqaüdünə layiq görülməsi Vətən üçün yaşanılan ömürə verilən yüksək dəyərdi...

Palıd ömrü ifadəsi, könlümə yatan ifadədi; torpağa bağlılığı, torpaq - Vətən sevgisini görürəm bu ifadənin apaydın işığında...

Əsgər ömrü palıd ömrü deməkdə...

Abdulla Qurbaniyə xitabən deyirik ki:

*Vətən - qibləgahın,
Vətənə görə,
Səngərlərdən gəlir sənün səsin də.
Ürəyin üçrəngli bayrağa dönür,
Palıd ömürlülər əhatəsində!..*

"Azərbaycan Ordusu"

Palıd ömrü

lətən göy üzünə baxdı. Baxışlarını narahatlıq bürüdü. Tufarqanlı Abbas, Tufarqanlı Abbasın "Dağlar"ı düşdü yadıma. Və sanılı saniyələr ötüşüncə buludlar dağıldı... Bu, "Qarabağa yaz gələcək" inamına, bu inamın söykəndiyi palıd ömrü yaşayanlara - Azərbaycan əsgəri adını ömür yoluna bayraq edənə, Azərbaycan əsgərinə təbiətin xeyir-duasıydı sanki...

"Sənə inanırıq, ölkə rəhbəri, sənə güvənirik, Vətən əsgəri" deviziylə keçirilən kütləvi vətənpərvərlik tədbiri mahiyyəti etibarilə ordu ilə xalqın birliyinin təntənəsi hesab edilə bilər; ssenari müəllifi (və rejissor kimi) Abdulla Qurbani gördüyü, müşahidə etdiyi həqiqətləri bir tədbir müstəvisində təqdim etməyə nail oldu: xalq Prezidentinə inanır, inanır ki, Qarabağ problemini danışıqlar yolu ilə həll edəcək, qarşı tərəf bu danışıqlarda hesablaşmasa, son sözü Azərbaycan əsgəri deyəcək. Xalq son sözü deyəsi əsgərlərinə güvənir. Bilir ki, Azərbaycan əsgəri torpaqlarını işğaldan azad etməyə qadirdir. Bu inam az sonra - aprel döyüşlərində öz təsdiqini tapdı; vətənpərvərlik tədbirləri gerçəkliyə söykənən tədbirlərdir və onların mahiyyəti gerçəkliyin tarixləşdirilməsi üçündür. Xalq da, ordu da Ali Baş Komandanın hər bir əmrinə hazırdır!..

Zaman anlamında hərbi tariximizin dünənə də sayğı milli-xəlqi ruhun yaşarılığını üçündür. Abdulla Qurbaninin ssenarilərində bu amil sayğılarla, sevgilərlə əhatələnir. C.Naxçıvanskiyin, S.Mehmandarovun, Ə.Şıxlinskiyin yubiley

rəm", "Murovun qəm karvanı" kitablarını oxuyanda özünü döyüşlərin içində hiss edirsən: səngər qazırsan, döyüş növbəsi aparırsan, düşməne güllə atırsan, döyüşün içindən yaralı çıxarırsan, döyüşürsən, nəfəsin üstündə olsa da, şəhidlərlə şəhid olursan...

Bu kitablar söz-söz, kəlməkəlmə, mətləb-mətləb ruhuna hopur...

Abdulla Qurbaninin ssenarisi ilə keçirilən kütləvi vətənpərvərlik tədbirlərinin hər biri ayrılıqda mükəmməl vətənsəvərlik dərslidi, ümumilikdə vətənsəvərlik düsturu.

Gədəbəydə keçirilən "Hər kənddən bir ağaşaqqal, hər səngərdən bir əsgər" tədbirinin mahiyyəti ordu ilə xalqın birliyinə hesablanmışdı; bu birlik vardı, bu birliyi möhkəmlətmək, onun dönməzliyini təmin etmək niyyətiydi bu tədbir. Bir müddətdən sonra - aprel döyüşlərində bu birliyin təntənəsini gördük. "Hər kənddən bir ağaşaqqal, hər səngərdən bir əsgər" tədbirinin mənəvi təsirini unutmaq mümkünsüzdü; şair Abdulla Qurbaninin şeirləriylə, publisist Abdulla Qurbaninin kəlamlarıylə, rejissor Abdulla Qurbaninin quruluşuyla süslənən tədbir toplaşanlara, toplaşanların təmsalında məmləkətə bir daha xatırlatdı ki, ordu xalqın, xalq ordunun dayağıdır (yeri gəlmişkən, Abdulla Qurbaninin ssenarisi və rejissorluğuyla keçirilən tədbirlərdən biri məhz bu devizlə təqdim olunub)...

Şəhidliyə ehtiram yaşam fəlsəfəmizin tərkib hissəsidir.

Şəhidlik, şəhidlər həm də sözlə yaşadıla-yasadıla hər

raq, rejissor olaraq yaşarı ruhların ruh qardaşıydı...

Xalq şairi Məmməd Arazı Murovdağa apardı Abdulla Qurbani. O ucalıq neçə gün sözün ucalığına siğindi. O neçə gündə əsgərlər Məmməd Araz sözünün istisində isindilər. Şairlə Murovdağın o üzündə də kəlmələşmək niyyətiylə Murovdağın o üzünə şeirin işığından baxdılar. O görüş əsgərlərin ürəyini telləndirmişdi. Əsgərlər bu biçim görüşə görə "dağı dağ üstə qoymağa da" hazırdıydılar; onda palıd ömürlülər palıd ömürlülərin əhatəsində bir boy da dikəlmişdi. Onda Vətən Məmməd Arazda, Məmməd Araz şeirinin işığına yığışanlara da, bu əldüşməz görüşün səbəbkərinə da oğul deyirdi. Həm də qürurla deyirdi!..

İkiqat paralimpiya çempionu İlham Zəkiyev döyüşçü olub. 1994-cü ilin yanvarında Füzuli rayonunun Əbdürrəhmanlı kəndində döyüşdə ağır yaralanıb, gözələrinin işığını itirib. Abdulla Qurbani Murovdağda keçmiş döyüşçü İlham Zəkiyevi əsgərlərin görüşünə aparmaqla ordu sıralarından təxsis olunanlara da, yeniyetmələrə də, müxtəlif bölgələrdə xidmət edən əsgərlərə də, ... bir mətləb aşılardı: hər birimiz Vətən üçün bir əsgərlik (bu devizlə ssenari müəllifi və rejissoru Abdulla Qurbani olan kütləvi vətənpərvərlik tədbiri keçirilib)...

Vətənsəvərlik ifadəsinin məzmunun necə göz nuru bilməyəsən? - Abdulla Qurbani kütləvi vətənpərvərlik tədbirlərindən birində iştirakçılara (deməli, məmləkətə!) xitabən